شەقامی دارپەڵکەکان

سەعید سلێمانی
(تاران)

هێندەی نەمابوو زەردە بپەڕێت، ئێوارەیەکی دڵنشین بوو، لە جگەرەکڕین دەگەڕامەوە کە تووشی بووم. زۆر ڕۆژان لەسەر پێچی ئەم شەقامە دەیبینم. هەر دەڵێی لەم سەر پێچە لە دایک بووە، شایەدیش ڕۆژێک هەر لێرەدا هەناسەی دوایی بدات.

نازانم بۆ هەر کاتێک دەمبینێ، ئەوەی ساڵێکە لە هەناوی خۆیدا هەڵیگرتووە، هەڵیدەڕێژێ، بێ ئەوەی سەرنجێک بداتە من. هەر دەڵێی وڕێنە دەکا، دواتریش کپ دەبێ و بەجێم دێڵێ. تۆ بڵێی من بە بەشێک لە خۆی نەزانێ؟! یان وابزانێ من سێبەرەکەی ئەوم؟! ئاخر زۆر جار ئینسان کە کەسی دەست ناکەوێ، بیر لەوە دەکاتەوە کە بۆ سێبەرەکەی خۆی بدوێ. ئەمەم لە شوێنێکدا خوێندۆتەوە، بەڵام هیچ پێوەندییەکی بە ئەوەوە نییە.

ئەم شتانەم زۆر جار لە خۆم پرسیون و بیرم لێ کردوونەوە. هەروەها زۆر پرسیاری تریش کە جاری وایە لێم دەبنە گرێ و بۆم ناکرێنەوە. ئاخر هەندێک شت هەن کە هەر وەڵامێکیان بۆ پەیدا نابێت و ئیتر ئینسان دەبێ لە دەروونی خۆیدا زیندە بەگۆڕیان بکات، بەڵام من ناتوانم خۆیان لێ نەبان بکەم. دەیان جار بڕیارم داوە کە چیتر بیریان لێ نەکەمەوە، بەڵام هەر ئەو شەوە، کاتێک سەر دەکەمە سەر سەرین، دیسان چەکەرە دەکەن و هەڵدەدەنەوە. لەبەرچاوم ڕیزە دەبەستن و دواتریش تێم وەردێن، ختووکەم دەدەن، وەڕەزم دەکەن و دواجاریش خەوم لێ دەزڕێنن. دەیان شەو تا بەیانی وەنەوزێکم نەداوە... ئەوەی ڕاست بێ وەڵامی ئەم پرسیارانە بە من نادرێنەوە.

یەکەم جاریش هەر لێرەدا بوو لەگەڵی ئاشنا بووم، داوای جگەرەیەکی کرد و منیش بۆم داگیرساند.

ئەو ئێوارەیەش لەگەڵمدا ڕێکەوت و بە شەقامەکەدا

شۆڕ بووینەوە. کە لەگەڵیدا ڕێ دەکەوم، من هیچم بۆ ناگوترێ. وا هەست دەکەم هێزێکی تێدایە کە ناهێڵێ بۆی بدوێم. زمانم لە گۆ دەکەوێت و ئیتر تەنیا گوێ شل دەکەم. شایەد من بۆ گوێ دان بە ئەو دروست کرابم. نازانم، گوتم وەڵامی ئەم پرسیارانە بە من نادرێنەوە.

ئەم جگەرە کڕینە نەفرەتییەش بۆتە بەڵایەک بۆ من و بیانوویەک بۆ ئەو. زۆر جاران هەر لەم ترسانە لە ژوور نایەمەدەر و ئیتر شەو بێ دووکەڵ دەیکەم بە ڕۆژ، بەڵام خراپتر...! سوکناییم لێ هەڵدەگیرێ و لە ژوورەکەمدا دێم و دەچم، وەک کەسێکی شت لێ ون بوو... ئاخر شەوانی بێ سیگار وەک شەوی قوتبی باکوور بێ بڕانەوەیە... هەر لەم ترسانەیە کە ئینسان ماندوو دەبێت لە پیاسەکردن، شەکەت دەبێت لە ئێوارە گەشتی بێ هۆ...

بە شەقامەکەدا چووینە خوار بێ ئەوەی فزەیەکم لێ بێت. بیرم لە بیانوویەک دەکردەوە کە خۆمی لێ دەرباز بکەم. ئەویش ناوبەناو سەیری دارەبەرزە ڕووتاوەکانی ڕیزبەستووی کەناو شەقامەکەی دەکرد. من هەرچی سەرنجی دارەکانم دەدا هەر ئەوانەی جاران بوون تەنیا ئەوە کە هەندێک ڕووتابوونەوە. بەڕاست داری ڕووتاوەش دیمەنی خۆی هەیە. بە قەولی شاعیرێکی خۆمالێ: لە ئافرەتانی ڕووت دەچن. ئەم وێکچوونە ڕازێکی پاییزییە، تا ئێستاش کەس نەیزانیوە چ دەستێک ئاوا دایاندەمالێ.

بەڕاست هەندێک شت هەن نابیندرێن، نابیسترێن، بەڵام هەست پێ دەکرێن. من خۆم هەموو پایزێک دەستی ڕووتاندنەوەی ئەم دارانە هەست پێ دەکەم. تۆ بڵێی ئەم گەڵایانە چ گوناهێکی ئەزەلییان کردبێ کە ئاوا پەرتەوازە ژێر قاچی من و ئەو و شەقامەکانی تر دەبن؟! بۆ ئافرەت، هەمیشە دەستی پیاوێک لە کاردایە. تا ئێستاش کەس نەیدیوە ئافرەتێک خۆی خۆی ڕووت بکاتەوە. بەڵام دەستی ڕووتاندنەوەی ئەم درەختانە نادیارە. گوتم تا ئێستاش کەس سەری لەم ڕازە پایزییە دەرنەهێناوە و هەر ئاواش سەربەمۆر دەمێنێتەوە. ئەمە هەر لەو شتانەیە کە وەڵامێکیان بۆ نادۆزرێتەوە!

لەسەرپێچی خواروو شەقامەکە، لە نزیک باخەکەوە، دارێکی بەرزی لێیە. من نازانم ناوی چییە.

دارێکی قەد ئەستووری سەر لە ئاسمان گرتوو. لەوە دەچێ هەزاران ساڵ عومری بێ، بەقەد تەمەنی تەواوی خەڵکی ئەم شارە. من لام وایە یادەوەری ئەم شارەیە. ڕەنگ بێ بیرەوەری تەواوی خەڵکانی لەلا بێت.

هەمووی لە خۆیدا هەڵگرتبێ، بێ ئەوەی بۆ کەسیان بدرکێنێ. کەس نازانێ چەند هەزار جگەرەی لەژێردا بە دووکەڵ کراوە، چەند چرپەی بە گوێدا چرپاوە و چەند نووکە چەقۆی وێکەوتووە؟!... خۆزگە بمتوانیبایە لەمانە تێبگەم... من ڕۆژێک حەسرەتی ئەم وەڵامانە دەمکوژێ.

کە گەیشتینە ڕاستی دارەکە، هەنگاوەکانی گرتەوە. جۆرێک دەیڕوانی وەک ئەوەی تا ئێستا بوونی ئەو دارەی هەست پێ نەکردبێ. سەیر نییە! دەکرێ ئینسان ساڵانێکی زۆر لەلای شتێکەوە تێپەڕ ببێت بەڵام سەرنج نەداتە وردەکارییەکانی، نهێنییەکانی، یان هەر بەرچاوی نەیەت. من خۆم شایەد زۆر شت لەم شەقامەدا هەبێت و تا ئێستا هەر بەرچاوم نەهاتبێ. لەهەر حاڵدا ئەمە دەکرێ شتێکی ئاسایی بێ وەک سەدان شتی تر کە قەت بیریان لێ ناکەینەوە. نازانم بۆچوونی خەڵکانی تر لەم بارەوە چییە؟!

کە گەیشتینە ژێر دارەکە سەرێکی هەڵبڕی و تا ئاسمان بۆی ڕوانی و پاشان لە قەدی دارەکە ورد بۆوە.

زانیم کاتی ئەوەیە کە دەیهەوێ شتێک بڵێ. ئەو هەمیشە سەرەتا لە ڕابردوو و بیرەوەرییەکانییەوە دەست پێ دەکات. من نازانم ئەو بیرەوەرییانەی ئەو چین کە ئاوا کەڵکەڵەی دەدەن. دەڵێی گەنجێکی لە مێژینەیە کە قەت ناتوانێ بیشارێتەوە. پشتی بە قەدی دارەکەوە داو چاوەکانی تەنگ کردەوە: لە سەرتوولی دارەکانی باخەکەی دەڕوانی و لە بەژنی کورتی ئاسمانی ژێر هەورەکانی سەر ئاسۆی ئێوارەی پایز و لەو لم و لێڵانەی کە دیار بوون و نادیار دەهاتنە بەرچاو.

منیش هەروا لە بەرامبەریدا وێستابووم و مات تێم دەڕوانی. نازانم، شایەد منیش بۆ شتێکی نادیار لە ئەودا دەگەڕام.

پشت بەقەدی دارەکەوە دەستی پێکرد:

ئەو سەردەمانە شەقامێکی چۆڵ هەبوو، لە هەر دوو لایەوە تا چاو ڕێی دەکرد دارەکان ڕیزیان بەستبوو. کە لەم سەرەوە دەتڕوانی، نیگات لە لم و لێڵی کۆتایی جادەکەدا ون دەبوو و ئیتر لە چڕیی دارەکان قەت نەدەدۆزرایەوە.

هەر بۆیەش لام وابوو ئەگەر ملی ئەو جادەیە بگریت، قەت کۆتایی نایەت... هەر دارێکیان لە پاسەوانێکی ئەو جادەیە دەچوو کە لە کەسانی وەک من ورد ببنەوە.

من هەستم بە هەستی دارەکان دەکرد. پێم سەیر نەبوو ئەگەر ڕۆژێک دانەیەکیان لێم بێتە گۆ، یان لەوسەری جادەکەدا دارێک بۆم شۆڕ بێتەوەو گوێ بنێت بەو چریکانەی کە لەناو سەرمدا دێن و دەچن و بوونیان نییە.

ڕۆژێکیان لەلای دارپەڵکەکانەوە کە تێپەڕ دەبووم، زایەڵەیەکی خەمگینم بەرگوێ کەوت. وەی کە ئەو ئاوازە خەمگینانە بۆ کوێت دەبەن! بە یەکجار هەستم کرد بەناو بۆشاییەکی بێ پایاندا شۆڕ بوومەوە و ئیتر بە هیچ شتێک ناگیرسێمەوە. ئەگەر لەو کاتەدا لەسەر هەڵدێرێک بوومایە، بێ گومان هەر بە سەرەوە خۆم هەڵدەدا و ئیتر بیرم لەوە نەدەکردەوە کە بیرەوەری سەر قەدی دار پەڵکەکان کەی پیر دەبن یان کەی لە بیر دەچنەوە؟! ئەو بیرەوەریانەی کە زەمانێک، شوێنێکی ترم بۆ نەدەدۆزرایەوە تێیاندا تۆمار بکەم- ئەو سەردەمە، کە کسپەیەکم لەسەر قەدی دارپەڵکێک هەڵدەکەند، چریکەیەک لە دەروونی من و لە ڕۆحی دارپەڵکەکەوە هەڵدەستا- من ئێستاش هەر چرکەکانم لەسەر پاکەتی جگەرەیەک یان سینگی دیوارێک یان لە قەدی دارپەڵکێکدا قەتیس دەکەم... یان لەو کاتەدا ئەگەر گوللەیەکم لە بەردەستدا بووایە، دەمنا بە کونی گوێچکەمەوە تا چیتر زەمزەمەی بیرەوەرییەکانم نەبیستمەوە، بەڵام هەروا بەردەوام ئەو زایەڵە خەمگینە نەفرەتییە پتر خۆی بەناو قووڵاییەکانمدا دەکرد و پتر بەو بۆشاییە سامناکەدا شۆڕی دەکردمەوە... ئەوەتا لەبیرمە گوێم لە نالەیەکی شێدار بووە کە هەر دەڵێی لە بنی گۆمێکی قووڵەوە دێتەدەرێ.. ئینسان لەو کاتانەدا- من باوەڕم بە خودا نییە- ئەگەر نا دەمگوت لەو کاتانەدا لە خوداش بێ بەزە ییترە، چونکە ڕەحم بە خۆیشی ناکات. وادەزانی بۆ خۆت بەشێکی لەو بۆشاییە و لەگەڵ چرکەکانی زەمەندا بەکێش دەکرێی بێ ئەوەی بزانی لە کوێ دەگیرسێیتەوە.

من هەمیشە کە ئەم بیرۆکانە زۆرم بۆ دێنن، بۆ وێنە دەچم گوڵێکی بچووک دەخەمە ناو پاکەتێکەوە و بۆ کەسێکی ڕەوانە دەکەم یان دەچم چرکەیەک لەسەر قەدی دارپەڵکێک هەڵدەکەنم یان کۆپلەیەک لە دیمەنی کەسێ دەخەمە سەر سینگی کاغەزێک یان بە دووکەڵکردنی حەسرەتێ یان هەڵتووتان و کزدامان لە سووچێکدا یان نازانم... شایەدیش ڕۆژێک بێت کە ئیتر شتێک نەدۆزمەوە خۆمی پێ لەم مۆلەکەیە قوتار بکەم.

داوای جگەرەیەکی کرد. بۆم داگیرساند، بۆی بۆتە عادەتێکی هەمیشە، ناوبەناو مژێکی لێدەدا و دەست پێ دەکاتەوە. گوتی:

ئەوەتا هەم شەوێکم بە تەواوی لەگەڵ کەسێکدا ڕۆژ نەکردۆتەوە. نازانم، یان خۆم نەمویستووە یان هەر ناتوانم قورسایی سێبەری کەسێک لە ژوورەکەمدا تەحەمول بکەم... ئەمانە گرینگ نین، گرینگ ئەوەیە کە لام وایە زۆر باش کەسانی دەوروبەرم دەناسم، وەک کەلوپەلەکانی ناو ژوورەکەم، وەک پاکەتی جگەرەیەک یان وەک ئەو شەقامەی کە سەردەمانێک تەواوی دنیام لە ئەو و دارەکانی و ئەو لم و لێڵەی کۆتاییەکەیدا کۆ کردبۆوە.

سەیرکە! ئەو زەلامانەی کە لە دەوروبەرتن و لێت نزیکن، تا زەمانێک هەواڵت دەپرسن و بەشوێنتەوەن کە کارێکیان پێتە، کە شتێک لە تۆدا شک دەبن، کە لە سێبەرەکەتدا شتێکی تر دەخوێننەوە- گرینگ نییە ئەو شتە چی بێت، هەر کەسە و بەشێوەیەک بۆی دەچێت، گرینگ ئەوەیە کە بۆ شتێکی خۆیان لە تۆدا دەگەڕێن- ئەگەرنا کاریان بەسەرتەوە نامێنێ و بۆ هەمیشە لەبیرت دەکەن و لەلایان تەواو دەبیت. دوا ڕۆژیش کە مردی هەروەک ئەوەی هەواڵی ناو ڕۆژنامەیەکیان بیستبێ. من لام وایە خۆشەوستی تا سەر بڕ ناکات.

هەر بۆیە کاتێک لەگەڵ کەسێکدا دەدوێم یان لە یەکێک نزیک دەبمەوە، بیر لەوە دەکەمەوە کە لەودیو ئەو گلێنانەیەوە شتانێکی زۆر هەن شاردراوە، کە من پەییان پێ نابەم و بۆم دەرک ناکرێن. ئەویش قەت لە لام ئاشکرایان ناکات و نایاندرکێنێ. هەر ئەمە مەراقێکە کە لەو کاتانەدا دیقم پێ دەکات. واتە لە پێوەندیم لەگەڵ کەسانی تردا شتانێک هەن کە قەت بۆم ڕوون نابنەوە و لێیان تیناگەم، ئەمەش زۆر کوشندەیە.

لەوەتی ئەو مەراقانە دەخۆم، لە شێوەیەک دەگەڕێم کە لەو ڕێیەوە بتوانم لەو نهێنیانە بگەم کە کەسێک لە منیان دەشارێتەوە. هەر بۆیەش من کە سەیری کەسێک دەکەم، هەمیشە تا قووڵایی گلێنەکانی ورد نابمەوە. ئاخر تا ئەوسەری چاوەکانی ناگەمە ئەنجام، چونکە شتێک لە گلێنەکانییەوە دەمخاتە دڵ نیگەرانی. شایەد هەر ئەو شتانەی کە بۆم ڕوون نین و مەراقیان پێوە دەخۆم. من توانای وردبوونەوە لە چاوی کەسم نییە. جا لەبەر ئەمەش هەتا بە هەموو قوژبن و نهێنییەکانی ژیانی کەسێک نەزانم، ناتوانم لێی نزیک ببمەوە. ئەمە گەورەترین

وەسوەسەیە لە ژیانی مندا.

زۆر کەس هەن ڕووڕاستانە بۆم دەدوێن. ئیتر من ناڕاستەوخۆ دەزانم کە شتێکیان لا نەماوە لێی تێنەگەم، بەڵام هەر کە ویستیان شتێکم لێ حەشار بدەن، لە ڕوخساریانەوە دەزانم، لە ڕەنگ و ڕوویانەوە دیارە، تێدەگەم کە گرێیەک هەیە و نایکەنەوە. من ئەمە ناتوانم وەک دیاردەیەک بسەلێنم بەڵام هەستی پێ دەکەم.

یەکەم جاریش هەر لەسەر ئەمە لە «ئەو» دوور کەوتمەوە. زانیم کە شتێکی پێیە و لە منی دەشارێتەوە. ئیتر لێی کەوتمە گومانەوە، ئەمە بەدەست خۆم نییە. من هەر لە ئەزەلەوە دڕدۆنگ بووم، لە هەموو شتێک...

ئەو سەرەتا کچێکی خوێن شیرین بوو، بەڵام بێ ئەوەی کە لێی ورد وەبم، لە بنی چاوەکانیدا گومانێکم دەدی.

هەستم بەوە دەکرد کە بەشێوەیەک لە من دەترسێ. هەربۆیەش هەموو شتێکی خۆی لەلا من باس نەکرد. منیش هەر لەسەر ئەمە لێی دوور کەوتمەوە. پێشتر گوتم کە بەدەست خۆم نییە، گومان ناهێڵێ. من لە هەموو شتێکدا گومانێک دەبینم، تەنانەت لە ڕوونترین ئاوی دونیاشدا...

من لەگەڵ هەر ئافرەتێکدا ئاشنا ببم، دەزانم کە هێزێکم تێدایە ناهێڵێ ئەو لە داهاتوودا شتانێکم لێ بشارێتەوە. لەم بارەوە هەم متمانەم بە خۆم هەیە و هەم لەویش دڵنیام، بەڵام ئەوەی ڕاست بێ ڕابردووی ئەو ئافرەتە ئازارم دەدا و لە ناخەوە دەمڕووخێنێ، لە دەروونەوە هەرەس دێنم. هەرچی بیر لێدەکەمەوە گومان چاکتر لە هەناومدا ڕیشاژۆ دەکات. من ڕابردووی هیچ مێینەیەکم پێ تەحەمول ناکرێت. هەر ئەمەشە وای لێکردووم تا ئێستا ئاوا بمێنمەوە.

من هەمیشە هەست بە ترس و گومانێک دەکەم لەژێر پێستمدا، نەک ئەوەی کە ڕەنگم پەڕیبێت و دەوروبەریەکانم دڕدۆنگ بووین، نا، وەک ئەوەی کە بڵخێک بێ و بە دیوی ناوەوەی تەواوی دەمارەکانی لەشمەوە لکابێ و ئەوسا پەیتاپەیتا تێکەڵاوی خوێنم بێت و بەردەوام ئازارم بدا. ئیتر ڕۆحیشم دەوامەی ئەو ئازارە بێت کە لە سووچێکی ناخی کوێرمدا دێتە بەرهەم. ئێستاکەش زیندووبوونم کەوتۆتە ناو بازنەیەکی تەنگەبەرەوە کە لەودا شک و گومان وەک عیفریتێکی زل لە هەرلاوە قاقا پێم پێدەکەنێ و منیش بەردەوام بەملاولادا دەڕوانم و دەشزانم کە هیچ دەرەتان و ڕێگە دەربازبوونێک نییە و ئیتر هەر چەرخ دەدەم و خول دەخۆم بەشکەم ڕۆژێک گێژ ببی و بکەومە زەوی و ئەوسا ئەم بازنەیە هەر بڕەوێتەوە و تەشەنە بکا تاکو تەواوی ئەم کائیناتە دادەگرێ... ئای....! چ گێژاوێکی ئەستەمە پلوورەی ئەم شک و گومانە کە دواجار زۆربەمان ڕاپێچی ژێر قووڵایی وەهمەکان دەکا و ئیتر قەت نادۆزرێینەوە.

لە ڕاستیدا واهەست دەکەم ئەم دڵەخورپەیە هەودایەکی دوور و درێژ و نەبڕاوەیە کە لەم سەر تا ئەوسەری زیندووبوونم ڕایەڵ کراوەو منیش بەردەوام دەستم پێوەیەتی و ئەگەر دەستی لێ بەردەم ئەوا دەکەومە خوار و بۆ هەمیشە دەبڕێمەوەو تەواو دەبم.

من گومانێکم تێدایە یەقین چەنەبەری نایە.

لە ژێر دارەکەوە بەرەو باخەکە ڕێ کەوتنەوە. وشەکانی لەناو سەرمدا دەزرینگانەوە و گەڵاکانیش لەژێر قاچماندا. ئەو گەڵا وەریوانەی کە پایز خزاندبوونییە ئەو کونجە چەپەکەوە. دەتگوت لە ترسی هێزێکی کوشندە ڕوویان کردۆتە کۆڵانی ئەو باخەوە.

بەڕاست هەر کاتێک بۆم دەدوێ، تا ئەو دووری دوورانە دەمبا، تا ئەو جێگایانەی کە ئیتر نازانی ڕوو لە کوێ بکەیت. ئاخر ئینسان هەرچەند بگەڕێ، هەرچەند شارەزا بێت، هەرچەند ئەو کونجە تاریک و نادیارانە تاقی بکاتەوە، دیسان هەر شوێنێک دەمێنێتەوە کە ئیتر نازانێ کوێیە. هەربۆیەش بە درێژایی زیندووبوون یەک چرکەساتی بچووک یان بچووکتری بۆ ناڕەخسێ کە بە تەواوەتی تێیدا دڵنیا و خاترجەم بێ. هەر لەبەر ئەمەشە کە گومان هەڵتدەگرێ و لەگەڵ خۆیدا دەتبات بۆ ئەو شوێنە نادیارانە، بۆ ئەو کونجە ون و چەپەک و شاراوانە کە ئیتر نازانی کوێن. ئەوەی ڕاست بێ من حەق دەدەم بە ئەو...

هەروا کە بەناو کۆڵانی ئەو باخە چۆڵ و کپەدا دەڕۆیشتین، گوتی:

لە ڕاستیدا ئەوەی کە لەسەر قەدی دارپەڵکەکان هەڵم دەکەند و ئەوەی بەو شەقامە شۆڕەدا دەیهێنام و دەیبردم، ئەو ئارەزووانە بوون کە ئەودەم لە سەرمدا چەکەرەیان دەکرد و دواجار دەبوونە تۆزێکی سەر قەدی دارپەڵکەکان، بەو ئومێدەی کە ڕۆژێک بگوڕێن و باڵا بکەن و دواجاریش لەژێریاندا پشوویەک بدەم. بەڵام سەد حەیف! ئەو کاتە بە ئارەزووەکانت دەگەی کە ئیتر بایەخێکیان نامێنێ. هەر بۆیەش کە بیر لە تەواوی

نائومێدییەکانت دەکەیتەوە، تەنیا ئومێدێک کە دەمێنێتەوە، مەرگە! ئینسان لە ترسی موچڕکە ساردەکانی بڕانەوە کە پەنا دەباتە بەر مەرگ. لە ڕاستیدا لە دەست مەرگ دەربازبوونێک نییە کە خۆ ڕێگەدەربازبوونێکە. سەیرکە! چ سادە بەرەو پیری مەرگ دەچین. چ بێ باکانە لێی نزیک دەبینەوە، لە نەناسیاوترین شتی ئەم جیهانە، لە نادیارترینیان... وەی کە چ ئارامییەک دەبەخشێ بە زیندووبوون. تۆ نازانی ئەو هەموو بۆشاییەی کە دەتباتەوە سەر بڕانەوە، پێشانی کێ بدەی. کێیە تا ئەوسەری نادیاری ئەم بۆشاییە چاوی هەتەر بکات.

لەسەر یەکێک لە سەندەڵییەکانی باخەکە دانیشتم. ئەویش لە بەرامبەرمدا وێستا، بێ ئەوەی سەیری ناوچاوم بکات. ئاخر ئەو قەت زاتی ئەوەی نییە لە گلێنەکانم ورد بێتەوە، ئەمە تەنیا خاڵی زاڵبوونی منە بەسەر ئەودا. ڕەنگە هەر لە منداڵییەوە لە چاوی ئەم و ئەو ترسابێت. شایەد لەوە بترسێت کە ڕۆژێک بە نیگای کەسێکدا ڕۆبچێت و لە گلێنەکانیدا بتوێتەوە. نازانم، ئەمە خۆی باشتر دەزانێ.

لە کاتێکدا سەیری بەرپێی خۆی دەکرد، گوتی:

من لەو شەقامە چۆڵەدا، چرکەی سەر قەدی دارپەڵکەکان، بیرەوەری سەر پارچەکاغەزەکان و ئەو هەموو گومانانەی کە وەک خەرمانە بە دەوری زەینمەوە داگیرسابوون، ئەوەندە زۆریان بۆ هێنام کە ڕۆژێکیان بڕیارم دا هەرچی یادەوەری خۆمە بەجارێک پاکی بکەمەوە. ئاگری فەرامۆشییەک، بڵێسەی بۆشاییەک بەربدەمە گیانی هەرچی یادەوەری و ڕابردووە کە لەسەر وێنە و پارچە کاغەز و لەسەر تەختەی مێشکم نەخشاون. هەربۆیەش ئەو ڕۆژە ئێوارە هەرچیم لە کونجە تاریکەکاندا شاردبۆوە، کۆم کردنەوە و لەگەڵ خۆمدا بردمن بۆ ئەوسەری نادیار و چۆڵی شەقامەکە.

کە ڕێکەوتم، ئەو وەک هەموو ڕۆژانی تر لەوسەری شەقامەکەدا و لە بەستێنی لم و لێڵەکاندا، لەسەر سەندەڵییەک چاوەڕێم بوو. وێنە و یاداشتەکانی لێ وەرگرتم و منیش بە چڵ و چێو و گەڵای وەریوی دارەکان ئاگرێکم کردەوە. پێم گوت: بەم ئاگرە دەمهەوێ خەتێک بکێشم بەسەر تەواوی ئەو شتانەی کە تا ئێستا لەگەڵمدا ژیاون و بەجۆرێک دڵم پێیان خۆش کردووە- ئەمەش بڵێم کە هەر ئەو ڕۆژە بوو من و ئەو بۆ هەمیشە لەیەک دوور کەوتینەوە-...

ئەوجار گەمارۆی ئاگرەکەمان دا و منیش دانەدانە ئەو پارچە کاغەز و وێنانەم لێ وەرگرتن و دواتر کردمنە سووتماکی ئاگری ئێوارەی پایزی ئەوسەری چۆڵ و نادیاری شەقامی دارپەڵکەکان.

سەرەتا ئەو بەلایەوە حەیف بوو ئەو یادگاریانە لەنێو بچن. هەربۆیەش پێی گوتم: «ئەمانە بەشێکن لە سەردەمانێک کە کەس ناتوانێ نکوڵی لێ بکات. ئینسان بە ڕابردووەوە دەژیت. جوانی ژیان هەر لەم بیرەوەری و یادگاریانە دایە، هەر لەم شتە بچووک و بێ بایەخانەی کە تۆ ئێستا بە چاوێکی سووکەوە سەیریان دەکەی. بۆ وێنە هەر ئەم یاداشتەی کە ئێستا بەدەستمەوەیە دەکرێ ڕۆژێک بە یادییەوە فرمێسکێک بڕێژی، یان تەزوویەکی ڕابردووت بە لەشدا بێت.»

من وەبیرم هاتەوە، ئێوارەیەک کە ئەم یاداشتەم نوسیبوو. چ ئێوارەیەکی نەفرەتی بوو! بۆی خوێندمەوە: «چەندە خەمگینە، کە زیندووبوون هەمووی بادانی کلیلێک بێ لە قفڵی دەرگای ژوورێکدا!... ئێستاکە کەسم لەگەڵدا نییە. ئێوارەیەکی درەنگە و تاریک داهاتووە. گڵۆپی ژوورەکەم هەڵناکەم، ئەوەی تۆزێک ڕووناکی ببەخشێ جگەرەیەکی نیوەسوتاوە لە نێوان هەر دوو قامکەکانمدا. دەمم هێندە وشکە، هیچ سەیر نییە توێخێکی زمانم بە مەڵاشوومەوە بەجێ بمێنێ. لەم دیو پەنجەرەکەوە وێستاوم و سەیری هیچ ناکەم، بیر لە هیچ ناکەمەوە. نە شادم و نە خەمگین. لە تاوی غوربەت و ئازار نییە ئەم جگەرەیەم داگیرساندووە، هەروا بێهوودەیە دەیکێشم... ماندووم، زۆر ماندووم، ماندووتر لەوەی کە خۆم بیری لێ بکەمەوە. ئینسان کاتێ خەمگینە لە ئەوپەڕی ئومێدەواریدایە.

واتە ئەوە ئومێدە دەتخاتە سەر خەمێکی قووڵ و نەبڕاوە و شیرین، بەڵام لەوە دژوارتر و کوشندەتر ئەوەیە کە هەست بە هیچ نەکەیت. هەربۆیەش بە هیچ شتێک ڕاناچڵەکی. لەلای هەموو شتێکەوە خوێن سارد و بێ باکانە تێپەڕ دەبی، بێ ئەوەی هەناسەیەکی بۆ هەڵبکێشی. ئەمەیە ئەو دۆزەخەی کە من پێی دەڵێم: بۆشایی.»

کە خوێندییەوە، من بە ئەوم گوت: لەگەڵ هەمووی ئەمانەدا، ئەو سەردەمانە من دەریایەک بووم بەپێوە و خەیاڵیشم بە لەمێکی سەرگەردان بوو بەدەم شەپۆلی ئەم وشانەوە، بەڵام ئێستا ئەم وشانە بەلامەوە هیچن و ئیتر

خەیاڵێکیش لە کاردا نەماوە. ئەگەر بشبێت ئەوا دەیدەم بە دەست لرفەکانی ئەم ئاگرەوە.

ئەو گوتی: «تۆ ناتوانی بەم جۆرە درێژە بدەی، ناتوانی بە جێیەک بگەی، چونکە ئاکامی سووتاندن، لە نێوچوون و بڕانەوەیە، ڕووخـان و هەرەس هێنانە، لە کـاتێکدا ئامانجی ژیان سەرکەوتنە.»

من هیـچم نەگـوت، بەڵام بە زەینمـدا هات: لە ژیاندا هیچ کـەس براوە نیـیـە، هەمـوو دۆڕاون، هەروەک ئەم وێنانە، ئەم پارچە کـاغـەزە لە مـێژینانە کە نۆبە بە نۆبە دەبنە دەسـتـەچیلەی بلـێـسـەکـانی ئەم ئاگـرە و بەدەست نەغمەی گڕەوە سەما دەکەن و ئیتر وەک گەڵایەک لە هەر چوارلاوە یەک دێنەوە و بەرەبەرە دەبنە سـووتـوو و تیکەتیکە جـیـا دەبنەوە و هەر پڕیشکێک دەبێتە باویلکەیەکی سەرگـەردان لە کـەنار ئەم پایزەوە تێپەڕ دەبێت یان دەبێتە هەڵم و غـوبارێکی نوقـمی ئەم هەوای دڵگیری کۆتا پاییزە یان چنگێک خۆڵەمێشیان لێ بەجێ دەمـێنێ کـە هەر ئەم ئێـوارە یان سـبـەی بەیانی بەدەم کزەیەکی پایزەوە هەر زەڕەیەکی خۆی دەکات بەژێر چەتری زەردی گەڵایەکی وەریودا...

دواجار، ئاخرین وێنەیەک کە بەدەستییەوە مابوو، لێم وەرگرت و سەرنجێکم دایە، پاشان لەبەرخۆمەوە زەمزەمەم کرد:

لەم وێنەیاندا جگەرەم کـێـشـاوە و بەرەبەرە بووەتە دووکەڵ و ئێستاش من و جگەرە هەردووکمان دەسووتێین و دەبینە دووکـەڵ و لەسـەر ئەم پارچە کـاغـەزە و هەرچی بیرەوەرییە پاک دەبینەوە...

لە لامـەوە دانیشت. ساردی کردبوو... خۆمـان وێک هێنابۆوە. جگەرەیەکی داگیرساند و بەحەسرەتەوە دەستی کرد بە مژلێدان. دەتگوت گـەرەکـیـیـە دووکەڵی جگەرە ڕاپێچ کات بۆ ناو مێشکی تەواوی ئێسقانەکانی.

وەک ئەوەی هیـچی تری دەست نەکـەوێ بۆشـایی ناخی پێ پڕ بـکـاتـەوە... دووکـــــــەڵی جـگـەرە لـە نـاو قـامکەکـانیـیـەوە هەروا بەرز دەبۆوە و بەژنی دەکـرد. دەتگوت ئەو جگەرە نەفرەتییە تەواوی خوێنی جەستەی لەو دوو قامکەیەوە دەکێشێ و دەیکاتە دووکەڵ و پاشان بەرەو نادیاری بەڕێ دەکـات... وام هەست دەکـرد لەگـەڵ ئەو دووکەڵەدا منیش دەبوومە سوتماک و دەبڕامەوە.

پاشان گوتی:

من جـاری وا هەیە بە یادی کـەسـێکەوە جگەرەیەک دادەگـیـرسـێنم و دواتریش خـامـۆشی دەکـەم. بەڕاست زیندووبوونیش جگەرەیەکی داگـیـرسـاوە کـە بەردەوام دەسـووتێ و دواتریش خـامـۆش دەبێ... یان کـاتێک لە گۆشەیەکدا کز هەڵدەکورمێم و جگەرەیەک دەگرمە دەست، سەرەتا لە دەستەکانمەوە و پاشان تەواوی لەشم دەکەوێتە لەرزین.

هەر دەڵێی ئەم دووکەڵە نەفرەتییە هەرچی سەرمای ئەو جیهانەیە کۆی دەکاتەوە و ڕاپێچی دەکات بۆ ناو مێشک و ئێـسـقـانەکـانم و دواجـاریش بۆ ناو قـوولایەکـانی ناخـمـەوە. بێ هۆ هەڵدەلەرزێم، بێ ئەوەی بزانم بۆچی. نازانم ئەم لەرزە نەفرەتییە بۆ ئینسان وێڵ ناکات؟!

کە جگەرەکەی تەواو کرد، سەری بەسەر لاشانمدا لار بۆوە و وەک پەیکەرێکی بێ گیان کپ بوو.

هەناسـەی لەبەر بڕابوو... نەدەجـوولا... دەنگیم نەدەبیـست... شـایەد بیـری لە هیچ نەدەکـردەوە... شایەدیش تەنانەت هەر بوونی خۆیشی لەبیر کردبوو...

دواتر هەسـتـا و پێش ئەوەی ڕێکەوێت، بە وردی سـەیری ناو گلێنەکـانمی کـرد. وەک ئەوەی لاپەڕەی چاوەکانم وەخوێنێ... هیچی نەگوت.

منیش زانیم، لە ڕوخساریەوە بۆم دەرکەوت، هەناویم خوێندەوە:

دەروونی چۆڵ بـوو... پڕ لە بـۆشـــــایی... وەک سینگێکی بێ هەناسەی دوای مردن.